

Le lingue vicine

1. a) Thuc. II 80s. Χάονες, Μολοσσοί, Ἀτιντᾶνες, Παραυαῖτοι (βάρβαροι)
b) Thuc. III 94,5 μετὰ τούτους Εὐρυτᾶσιν, ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν Αἰτωλῶν, ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν καὶ ώμοφάγοι εἰσίν, ὡς λέγονται | Eur. *Phoen.* 138 (Tideo) ὡς ἀλλόχρως ὅπλοισι, μειξοβάρβαρος
c) Πενέσται, Δάστιον πεδίον, Υλλεῖς, Τευτίαπλος (Thuc. III 29,2) | *te-u-to* (f. Τεύτα), *pa-to-ro* (Πάτρων)
2. a) Herodot. V 22,2 Ἀλέξανδρος δὲ ἐπειδὴ ἀπέδεξε ὡς εἶη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἐλλην καὶ ἀγωνιζούμενος στάδιον συνεξέπιπτε τῷ πρώτῳ
b) δάνος: Θάνατος | Hesych. δ 148 L. δαλάγχαν θάλασσαν | Hesych. δ 2733 L. δώραξ: σπλήν ύπο Μακεδόνων
c) Βίλιππος, Βερενίκα
d) Hesych. α 213 L. ὀβροῦτες: ὀφρῦς Μακεδόνες, ai. *br(u)vatbyam*, airl. *brurad*
3. a) Herodot. V 3,1 Θρηίκων δὲ ἔθνος μέγιστον ἐστι μετά γε Ἰνδοὺς πάντων ἀνθρώπων
b) *di-wo-nu-so-jo*
4. a) Herodot. VII 73 Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω τῆς Παφλαγονικῆς σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσσοντες. οἱ δὲ Φρύγες, ὡς Μακεδόνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Βρίγες χρόνον ὅσον Εύρωπήιοι ἐόντες σύνοικοι ἦσαν Μακεδόσι, μεταβάντες δὲ ἐξ τὴν Ἀσίην ἄμα τῇ χώρῃ καὶ τὸ ούνομα μετέβαλον ἐς Φρύγας. Ἀρμένιοι δὲ κατά περ Φρύγες ἐσεσάχατο, ἐόντες Φρυγῶν ἄποικοι.
b) Plat. *Crat.* 410a ὅρα τοίνυν καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ “πῦρ” μή τι βαρβαρικὸν ἦ. τοῦτο γὰρ οὕτε ὁρδιον προσάφαι ἐστὶν Ἐλληνικῆ φωνῆ, φανεροί τ’ εἰσὶν οὕτως αὐτὸς καλοῦντες Φρύγες σμικρόν τι παρακλίνοντες· καὶ τὸ γε “ὔδωρ” καὶ τὰς “κύνας” καὶ ἄλλα πολλά
5. a) Hom. *Il.* II 840s. Ἰππόθοος δ’ ἄγε φῦλα Πελασγῶν ἐγχεισμώρων / τῶν οἵ Λάρισαν ἐριβώλακα ναιετάσκον, Hom. *Od.* XIX 175-177 ἄλλη δ’ ἄλλων γλῶσσα μεμιγένη: ἐν μὲν Ἀχαιοί, / ἐν δ’ Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες / Δωριέες τε τριχαῖκες δῖοι τε Πελασγοί· Herodot. I 57,2 ἦσαν οἱ Πελασγοί βάρβαρον γλῶσσαν ιέντες, Thuc. IV 109,4 ἀντὶ οἰκοῦνται ξυμμείκτοις ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων, καὶ τι καὶ Χαλκιδικὸν ἔνι βραχύ, τὸ δὲ πλεῖστον Πελασγικόν, τῶν καὶ Λῆμνον ποτε καὶ Ἀθήνας Τυρσηνῶν οἰκησάντων, *Iscrizione di Lemno* (VI sec. a.C.) *avisi sialχvei* (etr.?)
b) Κνωσσός, Μυκαλησός | Υμηττός, Βριληττός, Λυκαβηττός | Παρνασσός | Τρικόρυνθος | Πέργαμος | Μύλασα | Λάρισα(σ)α | Αλίσαρνα
c) ἀσάμινθος (Κόρινθος, Πέρινθος), θάλαμος (Πέργαμος), μέγαρον (Μέγαρα) | ἐλαί(Φ)α/ἐλαι(Φ)ον (lat. *olīpūa/oleum*, arm. *ewl*), οῖνος (arab. *wayn**, ebr. *yayin*, bab. *irnu*, lat. *uīnum*, umb. *vinu*, alb. *verne* / cf. μέθυ, ai. *mádu*, sl. *medu*, lett. *medus*), σύκον (lat. *ficus*, arm. *thuz* / cf. δύνθος), μίνθη (lat. *menta*), (Φ)ρόδον (lat. *rosa*, arm. *vard*)
d) βασιλεύς, βάναξ, τύραννος
e) Αθάνα θυγάτηρ Διὸς / *Uṣarḥ duhitar Divah* (Ήώς)
f) **gh^w*- (ο **g^wh-*) > ai. *hánti*, *ghnánti*, itt. *kuenzi*, *kunanzi*, gr. ἔθεινα, φόνος | ai. *bhára*mi, got. *baira*, gr. φέω, lat. *fero*

Bibliografia

- P. Kretschmer, *Einleitung in die Geschichte der griechischen Sprache*, Göttingen 1896.
A. Torp, *Die vorgriechische Inschrift von Lemnos*, Christiania 1904.
A. Fick, *Vorgriechischen Ortsnamen*, Göttingen 1905.
O. Hoffmann, *Die Makedonen, ihre Sprache und ihr Volkstum*, Göttingen 1906.
E. Nachmanson, *Die vorgriechischen Inschriften von Lemnos*, «Athenische Mitteilungen» XXXIII (1908) 47ss.
H. Krahe, *Beiträge zur Makedonenfrage*, «Zeitschrift für Ortsnamenforschung» II (1935) 78-103.
H. Krahe, *Die Illyrier in der Balkanhalbinsel*, «Die Welt als Geschichte» III (1937) 284ss.
V. Georgiev, *Vorgriechische Sprachwissenschaft*, I-II, Sofia 1941, 1945.
F. Sommer, *Hethiter und Hethitisch*, Stuttgart 1947.
H. Krahe, *Die Indogermanisierung Griechenlands und Italiens*, Heidelberg 1949.
H. Pedersen, *Lykisch und Hittitisch*, Kopenhagen 1949².
F.J. Tritsch, *Luwian and Hittite*, «Archiv Orientální» XVIII (1950) 494ss.
A.J. van Windekkens, *Le Pélasgique. Essai sur une langue indo-européenne préhellénique*, Louvain 1952.
A.J. van Windekkens, *Contributions à l'étude de l'onomastique pélasgique*, Louvain 1954.
P. Kretschmer, *Die Leleger und die ostmediterrane Bevölkerung*, «Glotta» XXXII (1953) 161ss.
J.N. Kalléris, *Les anciens Macédoniens. Étude linguistique et historique*, I, Athènes 1954.
W. Merlingen, *Das “Vorgriechische” und die sprachwissenschaftlich-vorhistorischen Grundlagen*, Wien 1955.
D. Detschew, *Die thrakischen Sprachreste*, Wien 1957.
R. Gusmani, *Studi sull'antico frigio*, «RIL» XCII (1958) 835ss.
R. Gusmani, *Il frigio e le altre lingue indo-europee*, «RIL» XCIII (1959) 17ss.
O. Haas, *Die Lehre von den indogermanischen Substraten in Griechenland*, »Linguistique Balkanique» I (1959) 29-56.
D. Detschew, *Charakteristik der thrakischen Sprache*, «Linguistique Balkanique» II (1960) 144-213.
F. Lochner-Hüttenbach, *Die Pelasger*, Wien 1960.
O. Haas, *Die phrygische Sprache im Lichte der Glossen und Namen*, «Linguistique Balkanique» II (1960) 25ss.
A. Heubeck, *Praegraeca. Sprachliche Untersuchungen zum vorgriechisch-indogermanischen Substrat*, Erlangen 1961.

- G. Huxley, *Crete and the Luwians*, Oxford 1961.
- J. Wiesner, *Die Thraker*, Stuttgart 1963.
- W. Dressler, *Armenisch und Phrygisch*, «Handes Amsorya» LXXVIII (1964) 485-498.
- R. Hauschild, *Die indogermanischen Völker und Sprachen Kleinasiens*, «SBBerl» CIX (1964) 72-81.
- L. Zgusta, *Anatolische Personennamensippen*, Prag 1964.
- H. Kronasser, *Illyrier und Illyricum*, «Die Sprache» XI (1965) 155ss.
- V. Georgiev, *Die Deutung der altägyptischen thrakischen Inschrift aus Kjolmen*, «Linguistique Balkanique» XI (1966) 7-23.
- R. Schmitt-Brandt, *Die thrakischen Inschriften*, «Glotta» XLV (1967) 40-60.
- E. Masson, *Recherches sur les plus anciens emprunts sémitiques en grec*, Paris 1967.
- A. Kammenhuber, *Die Sprachen des vorhellenischen Kleinasiens in ihrer Bedeutung für die heutige Indogermanistik*, «Münchener Studien zur Sprachwissenschaft» XXIV (1968) 55ss.
- A. Scherer, *Paphlagonische Namenstudien*, in AA. VV., «Gedenkschrift für W. Brandenstein», Innsbruck 1968, 377ss.
- E. Degani, *Macedonian Glosses in Hesychius' Lexicon*, «Hellenika» XXXV (1984) 3-28.